

Hygiejne og renlighed på støberier

Medarbejdersekretariat:
Vester Søgade 12
1790 København V
Telefon 33 63 80 00
co@co-industri.dk
www.co-industri.dk

Organisation for erhvervslivet

DI
Telefon 3377 3377
di@di.dk
www.di.dk

Lederne
Telefon 3283 3283
lh@lederne.dk
www.lederne.dk

Industriens Branchearbejdsmiljøråd
Postboks 7777
1790 København V
www.i-bar.dk

Materialerne fra Industriens Branchearbejdsmiljøråd kan fås ved henvendelse til organisationerne, downloades på www.i-bar.dk, eller de kan købes hos Videncenter for Arbejdsmiljø, www.arbejdsmiljobutikken.dk, tlf. 39 16 52 30. Bestillingsnr. 102290
Layout, produktion og tryk: Dplus.dk · Trykt på miljøvenligt papir
Oplag: 1.000 ekspl. · December 2011 · 978-87-92141-59-0

Hygiejne og renlighed på støberier

Indhold

1. Indledning
2. Arbejds miljøorganisationens arbejde
3. Indretning af velfærdsforanstaltninger
4. Indretning af arbejdsstedet og tekniske tiltag
5. Rengøring
6. Personlige værnemidler og arbejdstøj
7. Personlig hygiejne og holdningsbearbejdning

 Autom

1.

Indledning

I støberibranchen har der gennem mange år været fokus på at forbedre arbejdsmiljøet for medarbejderne i produktionen ved at reducere påvirkningen af forurening fra f.eks. metaller og sand i støbe-processen.

På mange støberier er det lykkedes at bekæmpe den luftbårne forurening via tekniske tiltag som ventilation, lukkede anlæg og ved brug af personlige værnemidler. Men når medarbejderne efterfølgende er blevet testet for f.eks. blyindholdet i blodet, er det stadigvæk forholdsvis højt. Årsagen kan være, at medarbejderne indirekte har optaget metaller i kroppen. Det er enten sket, fordi områder, som kantinen eller pauserummet, der burde være forureningsfrie, ikke har været det – eller fordi medarbejdere uden at vide det selv har påført sig forureningen f.eks. gennem madvarer, ved rygning, fra beskidt arbejdstøj eller ved brug af snavsede personlige værnemidler.

Reglerne for renlighed og hygiejne på støberier er fastlagt i bekendtgørelserne om arbejde med stoffer og materialer, og reglerne for indretningen af velfærdsforhold [værkstedforhold?] er fastlagt i bekendtgørelsen om faste arbejdssteders indretning. Men en ting er bekendtgørelserne – en anden ting er daglig praksis på støberierne. Her viser erfaringerne, at ikke alle forureningsproblemer kan løses ved blot at overholde lovgivningen.

Denne pjece er derfor lavet ud fra en indsigt i, hvordan hverdagen er på et støberi, og den gennemgår de praktiske overvejelser, som arbejdsmiljøorganisationen bør gøre sig, når der skal arbejdes med renlighed og hygiejne på støberier.

Vejledningen er desuden suppleret med et opslag, der kan bruges til at præsentere medarbejderne for, hvordan de kan indarbejde bedre hygiejne og renlighed i hverdagen.

Støberierne har siden 1985 været omfattet af "Blybekendtgørelsen", der stammer fra et EU-direktiv. "Blybekendtgørelsen" foreskriver bl.a., at medarbejderne skal have målt blyindholdet i blodet hvert halve år, indtil to på hinanden følgende målinger er under den fastsatte grænseværdi.

2.

Arbejdsmiljøorganisationens arbejde

Arbejdsmiljøorganisationen er det naturlige sted at forholde sig til arbejdet med hygiejne og renlighed på virksomheden.

Organisationens medlemmer har indsigt i tilbagemeldinger og arbejdsmiljøforhold på virksomheden, og de har desuden en solid indsigt i den praktiske hverdag på støberiet. Denne indsigt er en forudsætning for at lave effektive tiltag.

Der kan være mange grunde til, at arbejdsmiljøorganisationen får behov for at arbejde med hygiejne og renlighed. Det kan f.eks. være:

Fordi man ønsker at forebygge sundhedsskadelige påvirkninger.

Fordi helbredsundersøgelser har vist symptomer eller høje værdier af f.eks. bly i blod.

Fordi der er indmeldt problemer i arbejdspladsvurderingen.

Fordi der kan være produktionstekniske årsager.

Fordi er er konstateret forureningsproblemer mellem forskellige afdelinger i virksomheden.

Arbejdsmiljøorganisationen har forskellige muligheder for at forbedre hygiejne og renlighed. Mulighederne kan opdeles i følgende emner, som bliver uddybet i de efterfølgende afsnit:

Indretning af velfærdsforanstaltninger (afsnit 3).

Indretning af arbejdsstedet og tekniske tiltag (afsnit 4).

Rengøring (afsnit 5).

Personlige værnemidler og arbejdstøj (afsnit 6).

Personlig hygiejne og holdningsbearbejdning (afsnit 7).

3.

Indretning af velfærdsforanstaltninger

Indretningen handler om at skabe de praktiske rammer til at sikre, at medarbejderne har mulighed for god renlighed og hygiejne før, under og efter arbejdet. Her er adgangen til håndvaske og omklædningsrum central.

3.1 Håndvaske

Lovgivningen vedr. arbejdsstedets indretning foreskriver, at der skal være et passende antal håndvaske med rindende koldt og varmt vand, og at håndvaskene skal være placeret hensigtsmæssigt i forhold til arbejdsrum, spiseplads, toiletter og omklædning.

Selv om virksomheden lever op til kravet om et passende antal håndvaske, hjælper det ikke noget, hvis de fleste er placeret langt væk fra de steder, hvor medarbejderne opholder sig. Det kan medføre, at nogle medarbejdere springer håndvaskningen over eller gør sig for hurtigt færdige, fordi der står andre og venter. Dette kan man ofte iagttage ved kantinen i forbindelse med pauser og ved omklædningsrummene, når arbejdsdagen slutter.

Arbejdsmiljøorganisationen bør derfor sikre, at I får vurderet, hvor mange personer, der samtidig skal kunne vaske hænder, og om der er mulighed for at vaske hænder, inden man kommer frem til flaskehalsen ved f.eks. kantinen. Erfaringer viser også, at håndvaske, der kræver en omvej på bare nogle få meter, ikke bliver brugt i den forventede udstrækning. Derfor kan det være nødvendigt at etablere flere håndvaske der, hvor medarbejderne naturligt færdes og vil bruge dem.

Indretningen af selve håndvasken betyder også meget for kvaliteten af håndvaskningen. Medarbejderne bør kunne nå både vandhane, sæbe og håndtørring indenfor rækkeafstand. For at mindske spredning af forureningen kan det også være en god ide, at vandhanerne kan aktiveres med fod, albue eller med en lyssensor. Det er ligeledes vigtigt, at sæbebeholderen vedligeholdes, således at den altid er funktionsdygtig. Sæben i dispenserens skal være valgt således, at den passer til det snavs, der skal fjernes.

Håndvasken bør så vidt muligt ikke placeres bag døre, som man skal bruge både før og efter håndvask. For hvis man skal røre ved dørhåndtaget, som andre rørte ved med forurenede hænder, vil den renskadede hud igen blive forurennet.

3.2 Bad og omklædning

Arbejdet på støberier vil normalt være så tilsmudsede, at der er behov for at opbevare ens almindelige tøj adskilt fra arbejdstøjet. På nogle støberier kan der ske spredning af bly og kræftfremkaldende stoffer (f.eks. chrom-VI og nikkel), og der vil derfor være behov for to adskilte omklædningsrum med et baderum imellem.

Når arbejdsmiljøorganisationen fokuserer på indretningen og planlægningen af bade og omklædningsforhold, er der flere forhold, I bør overveje.

Opbevaring af personlige værdigenstande

For at undgå, at medarbejderne skal i omklædningsrummet flere gange i løbet af dagen – og dermed muligvis slæber snavs ind i omklædningsrummet – skal medarbejderne have mulighed for at opbevare værdigenstande, såsom pung og mobiltelefoner, udenfor omklædningsrummet. En placering af opbevaringsstedet i nærheden af arbejdsstedet vil desuden spare tid henover arbejdsdagen.

Opdeling i urene og rene områder i omklædningen

Medarbejderne skal kunne møde ind og forlade omklædningsrummet iført deres almindelige tøj uden at skulle gå gennem forurenede områder. Det er desuden en god idé, at døren er placeret, så det ikke er nemt lige at smutte ind i omklædningsrummet fra et forurenede område f.eks. for at hente noget.

Opbevaring af personlige værnemidler

Arbejdsmiljøorganisationen bør overveje, om medarbejdernes personlige værnemidler skal opbevares i det "beskidte omklædningsrum", eller om det er mere hensigtsmæssigt at opbevare dem tættere på det sted, hvor medarbejderen skal bruge værnemidlerne.

Behov for tøjskift inden pauser

Arbejdsmiljøorganisationen bør også overveje, om der er arbejdsfunktioner, der er så forurenende, at medarbejderne bør skifte tøj inden spisepauser.

4.

Arbejdsstedets indretning og tekniske tiltag

En af forudsætningerne for renlighed på støberier er at forhindre, at forureningen bliver spredt fra udviklingsstedet. Her kan både indretning og tekniske tiltag være med til at forhindre denne spredning.

Først og fremmest skal processer, der udvikler støv eller røg, være forsynet med en effektiv udsugning, som opfanger forureningen så tæt på udviklingsstedet som muligt. Her skal man være opmærksom på, at ventilationsanlæg på støberier typisk er udsat for store mængder forurening i form af røg og støv, så for at sikre, at ventilationen fungerer optimalt, er det vigtigt, at der er faste rutiner for rengøring og vedligehold af ventilationssystemet. Det er vigtigt, at rutinerne ikke kun omfatter ventilationsmotorer og filtre, men også tager højde for rengøring af kanaler og udsugningssteder. Mere information om indretning og vedligehold af ventilationen kan findes i Arbejdstilsynets vejledning A.1.1: Ventilation på faste arbejdssteder.

Ved udslagning af støbesand er det vigtigt, at arbejdsstedet er indrettet på en sådan måde, at sandet nemt kan samles – evt. ved hjælp af en opsamlingskasse med en passende volumen under emnet. Ved opsamling af overskydende sand er det vigtigt, at I har nogle opsamlingsmetoder, som støver mindst muligt. Se desuden afsnittet om rengøring.

Når det gælder indretningen af selve lokalerne i de forurenede områder, er det vigtigt at sikre, at overfladerne – altså gulv, vægge, lofter – nemt kan gøres ordentligt rene, så der ikke bliver ophobet bunker af støv, som senere kan spredes i lokalet, hvis der f.eks. kommer gennemtræk i hallen.

5.

Rengøring

En forudsætning for en god hygiejne og renlighed på støberier er også, at arbejdsstedet bliver holdt rent og ryddeligt.

Dette betyder bl.a., at spild, affald og overflødig sand bliver fjernet hurtigt. Man skal være særligt opmærksom på at fjerne sand fra transportvejene, fordi trucks og andre transportmidler kan hvirvle støvet op.

Mindst en gang om dagen skal transportvejene rengøres for at mindske ophvirvlingen af støv, ligesom arbejdsborde, der dagligt forurenes med sand, også skal gøres rene. Rengøringen skal bestå af støvsugning/våd rengøring, og her rengøres åbne gulvarealer nemmest med en selvkørende støvsuger/gulvasker. Øvrige overflader rengøres med centralt støvsugeranlæg eller transportable industristøvsugere med filtersystemer, som også tager det fine støv i luften, inden den sendes ud igen. Rengøringen skal tilrettelægges således, at den kan være effektiv. Rengøringen må derfor ikke foregå når der arbejdes på stedet, og arbejdsstedet skal være ryddet for unødvendigt udstyr, inden rengøringen foretages.

I må ikke rengøre med trykluft eller tørfejnning.

Udover de daglige rengøringsopgaver er det vigtigt at lave rutiner for, hvornår I gør rent på de andre overflader. På overflader, hvor der ophobes en del støv, kan det være nødvendigt med ugentlig rengøring, mens andre overflader kun behøver at blive gjort rene i forbindelse med den hel eller halvårslige hovedrengøring.

6.

Personlige værnemidler og arbejdstøj

Medarbejderne på støberier har mulighed for at beskytte sig mod forurenende påvirkninger ved at sikre god hygiejne i forbindelse med deres personlige værnemidler og arbejdstøj.

Når det gælder brugen af personlige værnemidler er det i forhold til hygiejnen vigtigt at fokusere på:

Hvordan opbevarer I de personlige værnemidler, når de ikke er i brug?

De personlige værnemidler skal kunne opbevares således, at der ikke kommer støv på dem. F.eks. kan åndedrætsværn og høreværn, der hænger rundt om halsen eller bliver smidt på et bord, være fyldt med støv, næste gang det skal anvendes. Når I ikke bruger de personlige værnemidler, skal de derfor opbevares i lukkede bokse eller skabe i nærheden af arbejdsstedet.

Rengøring af værnemidlerne

Værnemidler, der ikke er til engangsbrug, skal gøres rene med jævne mellemrum. Det er derfor vigtigt, at medarbejderne har både plads og udstyr til at gøre de personlige værnemidler rene nær ved arbejdsstedet.

Hvad angår arbejdstøj, er det vigtigt, at I bruger arbejdstøj, som ikke nemt optager snavs, så I undgår, at tøjet støver. Ved mange arbejdsfunktioner på støberier kan det anbefales, at der anvendes støvafvisende arbejdstøj. Desuden er det vigtigt, at medarbejderne har mulighed for at skifte arbejdstøjet og få det vasket.

I bør derudover kortlægge virksomhedernes arbejdsfunktioner for at se, om der er særligt støvende funktioner, hvor det måske er nødvendigt at anvende særligt arbejdstøj, som kun bruges til dette arbejde.

7.

Personlig hygiejne og holdningsbearbejdning

Virksomheden kan have mange rutiner for, hvordan hygiejnen og renligheden øges på virksomheden. Men rutinerne har kun ringe effekt, hvis medarbejderne ikke forstår, hvorfor rutinerne er vigtige, og derfor ikke følger dem.

Når I skal påvirke holdningen i forhold til den personlige hygiejne, er der argumenter og forhold, som kan styrke medarbejdernes motivation til at fokusere på den personlige hygiejne.

Disse er:

Hvis medarbejderen kan se en helbredsmæssig effekt af sin indsats. F.eks. ved at blyndholdet i blodet falder eller mindre slimhindeirritation.

Hvis medarbejderen hurtigt kan se synlige forbedringer. F.eks. "Jeg snotter ikke længere sort ved arbejdstids ophør".

Hvis virksomheden sikrer, at håndvaske, toiletter og omklædning er velholdte og veludstyrede.

Hvis medarbejderne oplever orden og ryddelighed, giver det lyst til at bibeholde orden.

Hæmmende faktorer i forhold til at forbedre den personlige hygiejne kan være:

Hvis medarbejderne ikke oplever, at de har nem adgang til en håndvask på vej til f.eks. kantine, rygeområde m.m.

Hvis håndvaske, toiletter m.m. altid er beskidte.

Hvis der altid er kø ved håndvasken i forbindelse med pauser.

Hvis der mangler støvsugere.

Hvis medarbejderne oplever, at kolleger slækker på orden og hygiejne.

Inden arbejdsmiljøorganisationen begynder en indsats for at bearbejde medarbejdernes holdning til personlig hygiejne, er det derfor vigtigt at sikre sig, at følgende er på plads i virksomheden:

At arbejdsstedets indretning passer til det, I ønsker af medarbejderne.

At de ønskede rutiner er velbeskrevne.

At eventuelle konsekvenser ved ikke at følge rutinerne er kendte af alle.

Til inspiration er der til denne vejledning udarbejdet en planche med gode råd til den enkelte medarbejder mht. personlig hygiejne og renlighed.

Medarbejdersekretariat:
Vester Søgade 12
1790 København V
Telefon 33 63 80 00
co@co-industri.dk
www.co-industri.dk

Organisation for erhvervslivet

DI
Telefon 3377 3377
di@di.dk
www.di.dk

Lederne
Telefon 3283 3283
lh@lederne.dk
www.lederne.dk